

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Müslüman Arnavutluk'un haftalık bülteni Muştu'nun otuzuncu sayısı ile merhaba diyoruz.

Bültenimize Kur'anı Kerim'in Arnavutça meali ile başlıyoruz. Meal Bakara Suresinin 113 - 122. ayetlerini içeriyor.

Balkan Sempozyumu'nda Karadağ İslam Birliği Meşihatı Başkanı Rifat Feyziç tarafından sunulan tebliğ bu sayımızda yer alan çalışmalar arasında yer alıyor.

Bu sayımızda, 'Arnavutluk'ta Komünizm Sonrası Dinlerin Yayılması' isimli çalışmanın son bölümüne yer veriyoruz.

Çameria bölümünde bu hafta "Dosja e zezë e Greqisë, 1912-2007" isimli Arnavutça çalışmanın altıncı bölümünü sunuyoruz.

Bültenimizde bu hafta Arnavutluk Müslüman Forum'un Amerikan seçimleri hakkındaki mektubu da yer alıyor.

Bültenimiz, Kavaja'daki Süleyman Paşa Camii'ne ait nostalik bir fotoğraf ile sona eriyor.

Hepinize hayırlar dilerken gerek bülten çalışmamıza ve gerekse www.muslumanarnavutluk.com sitesine yönelik müspet – menfi görüşlerinizi info@muslumanarnavutluk.com elektronik posta adresine gönderebileceğinizi hatırlatmak isteriz.

Selam ile...

Nje hap ne pertejshmeri

Minushe DAKU

E une mbeshtjelle me terr te zi...

**Mbaj mend nje jete pa jete,
pa perjetim
ankth e merzi,**

**pa te dashuren embelsi.
Nje cast ne pertejshmeri
e une u bera si cilimi...
ne vetmi.**

**Ne burg te erret, pa drite...
ne varr te zi.**

**Nje hap pertej dhe u ndava
nga e ashtuquajtura bote.
Prape mbeta vet...**

Dhe dheu paska mbuluar tenin tim te ri.

**Ika, shpetim nuk paska
Kesaj i thone te dashur miq
Realitet ne pertejshmeri..**

AHIRET

TE LUTEM FALEM O All-llahu im!

113. Jehuditë thanë se të krishterët nuk kanë të mbështetur në asgjë (nuk kanë fe të vërtetë). Edhe të krishterët thanë se jehudit nuk janë të mbështetur në asgjë, e duke qenë se ata të dy palët e lexojnë librin. Po kështu si thëniët e tyre, thanë edhe ata që nuk dinin (idhujtarët për Muhammedin). Po në ditën e gjykimit për atë që ata nuk pajtoheshin, All-llahu gjykon ndërmjet tyre.

114. E kush mundet të jetë më mizor se ai që në xhamitë e All-llahut pengon të përmendet emri i Tij (të bëhet ibadet) dhe përpiqet për shkatërrimin e tyre. Atyre ndryshe nuk u takoi të hyjnë vetë në to, vetëm duke qenë rrespektues (të tyre e jo rrënuës). Ata në këtë jetë kanë nënçmim e në botën tjetër dënim të madh.

115. Të All-llahut janë edhe (anët nga) lindja edhe nga perëndimi, dhe kahdo që të ktheheni, aty është anë e All-llahut. Vërtetë, All-llahu është i gjerë (në bujari) e i dijshtëm.

116. Ata (ithtarët e librit) thanë: “All-llahu ka fëmijë”⁴⁹ I pastër është Ai nga kjo e metë! E Tij është gjithçka në qiej e në tokë, gjithçka i është nënshtuar Atij.

117. Ai është shpikës i qiejve e i tokës (pa kurfar modeli të mëparshëm) e kur dëshiron diçka, ai vetëm i thotë: “Bëhu!” në atë moment bëhet.

118. E ata që nuk dinë (kurejshitet politeistët) thanë: “Përse të mos na flasë neve Allllahu, ose të na vijë ndonjë argument!” po kështu, thëniët e tyre në mënyrë të njëjtë i patën përsëritur edhe ata që ishin para tyre. Të njëjta janë zemrat e tyre. Ne tanimë sqaruam argumentet për një popull që dëshiron të bindet.

119. Ne të dërguam ty (o Muhammed a. s.) me të Vërtetën (Islamin), përgëzues dhe nedhir (vërejtës, qortues, paralajmërues), e ti nuk je përgjegjës për banuesit e Xhebennemit.

120. As jehuditë, e as krishterët kurrë nuk do të jenë të kënaqur me ty deri që të pasosh fenë e tyre. Thuaju: “Udhëzimi i All-llahut është udhëzim i drejtë. E nëse pasiqë të ka ardhur ty e vërteta shkon pas mendimeve të tyre, nuk ka kush të ndihmojë e as të mbrojë nga All-llahu.

121. Atyre, të cilëve u dhamë librin dhe të cilët e lexojnë drejtë ashtu si është, ata e besojnë atë (Kur'anin). E ata që e mohojnë atë, të tillët janë ata që dështuan (në dynja e në ahiret).

122. O bijtë e israilit, kujtoni të mirat e Mia që ua dhurova, që ju dallova mbi njerë-

Yeni Sosyoekonomik Ortamda Karadağ'daki Müslümanların Geleceği

RIFAT FEYZİÇ

Karadağ İslam Birliği Meşihati Başkanı

(İHH tarafından 18 – 19 Ekim 2008 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen Balkan Sempozyumunda sunulan bu tebliğ Sempozyum Kitabından alınmıştır.)

Güneydoğu Avrupa, yani Balkan Müslümanları, siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan çeşitlilik arz eder. Buradaki Müslümanlar ekseriyetle süreç içerisinde İslam'ı kabul eden yerli halklardır. Arnavutlar, Boşnaklar, Torbeşler, Goranlar, Pomaklar ve Türkler bu çeşitliliğin parçasıdır ve bu halkların dilleri Arnavutça, Türkçe, Romence ve Bulgarca'dır. Arnavut ve Boşnaklar, Balkan Müslümanlarının çoğunluğunu oluşturan en büyük etnik gruplardır.

Balkan Müslümanlarının tarihi beş döneme ayrılabilir:

- 8., 9. ve 13. yüzyıla kadar İslam'ın zuhuru,
- Osmanlı'nın gelişi ve Balkan halklarının İslamlaşması,

- Komünizm dönemi,
- 20. yüzyılın sonundaki kanlı geçiş dönemi.

Bu tarihi süreçlerin her birinin sadece Balkan Müslümanları için değil, dünya tarihi için de özel bir yeri ve önemi vardır. Bugünkü Müslümanlar ile Balkanlarda 8-13. yüzyıllar arasında yaşayan Müslümanlar arasında -göç etmek zorunda kalmaları veya zorla din değiştirmeleri nedeniyle- direkt bir bağ bulunmasa da 19. yüzyıla kadar Balkanlardaki Müslümanların sayısında belli bir artış yaşanmıştır. 20. yüzyıl ise bölgedeki Müslümanlar açısından facialarla dolu bir dönem olmuştur. Bu dönemde bölgede Arnavut olsun Boşnak olsun veya daha küçük oranda etnik gruplar olsun Müslüman olan herkes aynı kaderi paylaşmıştır.

Biz ne kadar Balkanlarda yaşananları bildiğimizi iddia etsek de aslında gelişmeleri tam olarak bilemiyoruz; çünkü Balkan tarihini, savaşların galipleri yazdı, biz ise çoğu zaman kaybedenlerdendik.

Geçmişini bilmek geleceğe hizmet etmek demektir. Bugün ise Türkiye ile birlikte tüm Balkan ülkelerinin ve Müslüman nüfusuyla Karadağ'ın da bir parçası olduğu dünyanın bu kısmına ait tarihe yeniden bakılmasının ve yeniden değerlendirilmesinin en uygun zamanıdır.

Doğaldır ki Karadağ'ın tarihi diğer Balkan ülkelerinin tarihinden ayrı tutulamaz, ancak belirli zamanlarda Karadağ'da yaşananların kendine has özellikleri vardır.

1516'da Cetinje'de başlayıp 1912'de biten Osmanlı'nın Karadağ'daki varlığı, günümüz Karadağ sınırları içinde yer alan Plevne, Bjelo Polje, Rozaje, Plav ve Gusinje'deki Müslümanlar için çok zor günleri de beraberinde getirdi. Göçler, zulümler, eşkıyalıklar ve soykırıma varan cinayetler bölgede hiç eksik olmadı. Bu nedenle bugün Karadağ'da Osmanlı tarafından kurulmuş olan ancak bugün tek bir Müslüman'ın dahi yaşamadığı şehirler bulunmaktadır.

1878 yılında imzalanan Berlin Anlaşması ile Karadağ, dönemin Karadağ Kralı Nikola'nın tayini ve İstanbul'daki Şeyhülislam'ın onayıyla ihdas edilen müftülük makamıyla resmî olarak İslam Birliği oluşturulan ilk Hıristiyan devlet oldu. Bu, o günkü Karadağ Müslümanlarının onaylamadığı bir durumdu.

21. yüzyılın başlangıcı ile birlikte, Balkan Müslümanları yeni politik, ekonomik ve sosyal imkânlarla kavuştu. Son 100 senedir eksik olan bu imkânlar Müslümanlar için bir ümit ışığı oldu. Karadağ'da ise, 2006 senesinde halkın %21'ini oluşturan Müslüman halkın oyları, ülkenin bağımsız olmasında çok önemli bir etken oldu. Berlin Anlaşması'ndan sonra Karadağ Müslümanları ilk defa bir devletin geleceğini belirleyecek kadar önemli bir unsur hâline gelmişlerdi.

Karadağ'ın bağımsızlığı, yerli Müslümanlar için ekonomik, politik ve sosyal anlamda yeni fırsatlar sundu. Karadağ'daki İslam Birliği Kurumu, Berlin Anlaşması'yla ihdas edilen Karadağ Müftülüğü'nün bir devamı ise de dünya genelindeki İslam devletleri ve oralardaki kurum ve kuruluşlar tarafından neredeyse hiç bilinmiyordu.

90'larda Yugoslavya'yı kaplayan faciada zarar görmeyen devletlerden biri Karadağ oldu. Bu facia, diğer İslam ülkelerinin Balkanlardaki Müslüman varlığından haberdar olmalarını sağlarken yine de Karadağ Müslümanları hakkında çok şey bilinmiyordu.

Bugün ise durum farklıdır. Yerel düzeyde coğrafi ve demografik şartlar, Karadağ'a tüm Balkan Müslümanları ile iyi ilişkiler kurmak için uygun bir ortam sağlıyor. Karadağ'ın Bosna, Sancak, Kosova ve Arnavutluk'la çevrili olması, onu Saraybosna, Yeni Pazar, Priştine ve Tiran'a yakınlaştırıyor. Aynı zamanda Karadağ'daki Müslümanların hem Arnavutça hem de Boşnakça'yı bilmeleri, aralarında oluşabilecek olan dil ve ırk engellerini de ortadan kaldırmaktadır.

Global düzeyde ise, Karadağ İslam Birliği ve Müslüman toplumumuz, İslam dünyasındaki birçok ülke ve önemli kurum tarafından her geçen gün daha da fazla tanınmaktadır. Bu ülkeler arasında Mısır, Birleşik Arap Emirlikleri, Kuveyt, Katar, Suudi Arabistan, Fas, Libya ve özellikle de Türkiye'nin isimleri zikredilebilir.

Türkiye ile ilişkilerimiz çok özeldir. Bu özelliği canlı tutansa sadece iki tarafın ekonomik ve siyasi ilişkileri değil, bu iki devletin tarihten gelen birliktelikleri ve halkları arasındaki dostane ilişkiler ve akrabalık bağlarıdır.

Bu nedendir ki, Karadağ'dan bir Müslüman, Türkiye'ye geldiğinde burada kendisini yabancı hissetmez. Karadağ'da yaşayıp son 100 sene içinde Karadağ'dan Türkiye'ye bir akrabası göç etmemiş aile bulmak zordur. Tüm Müslümanlar kardeşlerdir, ancak kardeşliğin yanı sıra bir de akrabalık olunca o zaman toplumlar arasındaki bağ sarsılmaz, yıkılmaz olur.

Geçtiğimiz yıldan itibaren Türkiye ile Karadağ arasındaki diplomatik ilişkiler iki tarafın birbirine vize uygulamasını kaldıracak kadar üst bir seviyeye ulaşmıştır. Artık pasaportu olan her Türk vatandaşı veya Karadağ vatandaşı, vize almadan karşılıklı ziyaretlerde bulunabilmektedir. Karadağ'ın bağımsızlığının ardından onu ilk tanıyan ülkelerden olan Türkiye, kısa süre içinde Büyükelçiliğini ve Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi (TIKA) ofisini başkent Podgorica'da açarak bizlere verdiği önemi ve desteği bir kere daha göstermiştir.

Karadağ'daki İslam Birliği Kurumu, Türkiye Cumhuriyeti ve özellikle Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından da tanınmıştır. Karadağ'ın başkenti Podgorica'da, 2008'in Mart ayında Türkiye dâhil olmak üzere civar ülke müftülüklerinin buluşması da bu tanınmanın kesin bir ifadesi olmuştur. Türkiye Diyanet İşleri Başkanı'nın bu toplantıda yer alması, açık bir şekilde Türkiye'nin Müslüman sayısı 150.000'i geçmeyen, bizim ülkemiz gibi küçük bir devletle de ilgilendiğini göstermiştir.

Bu katılımı, bu ilginin sözde değil özde bir ilgi ve destek olduğu ispatlanmıştır. Bugünlerde, inşaatının büyük kısmı Türkiye adına TIKA tarafından gerçekleştirilen Karadağ'ın ilk medresesinde dersler başladı. Her ne kadar ülkemizde medrese olarak anılsa da, bu okulda İslami ilimlerin yanı sıra Karadağ eğitim müfredatı da aynen uygulanacaktır. Böylece güncel ve kaliteli eğitime sahip din adamları yetiştirmiş olacağız. Bu okulun bir diğer önemli özelliği ise derslikleri, konferans salonu, spor salonu, yemekhanesi ve yatakhane ile Karadağ'ın en modern eğitim kurumu olmasıdır. Ayrıca, Adriyatik sahilindeki deniz şehri olan Ulgün'de, bu civardaki en eski cami yeniden inşa edilmektedir ve bu inşaatın masraflarının neredeyse tamamı da Türkiye tarafından karşılanmaktadır. Bu hayırlı bir başlangıçtır. Türkiye ile bağlantımız basitçe tarif edilecek sıradan bir ilişki değil, oldukça hayati ve zorunlu bir bağlıdır.

ÇAMERIA GÜNLERI YAKLAŞIYOR **27 Haziran Çameria Soykırım Günü**

Gejxh, “non grata” në Shqipëri, 1995

Publicisti greko-amerikan Nicolas Gejxh, i njohur si një mbështetës i çështjes së Vorio Epirit, kërkon të hyjë në Shqipëri së bashku me një deputet amerikan, Tom Lantosh. Pas kërkesës që i bënë Ministrisë Jashtme, kjo e fundit kthen përgjigje se Gejxh është person “non grata” në vendin tonë. Ai ishte një nga të dyshuarit për organizimin e masakrës së Peshkëpisë. Ministria i bëri të ditur se në rast se do të hynte në kufi, ai do të arrestohej.

Deklarata e zyrtarit grek, gazeta “To Paron”, Athinë, 27 shtator 1995

Një nga gazetatat më të mëdha greke, në një artikull të saj citon një zyrtar të lartë grek për çështjen e Kishës Ortodokse në Shqipëri. Sipas zyrtarit, “Kryepeshkopi Janullatoas duhet të qëndrojë në Shqipëri, pasi homogjenet e Shqipërisë kanë më shumë nevojë për të, si i vetmi mbrojtës i tyre dhe i pazëvendësueshëm për kishën shqiptare. Nëse ai qëndron me gjithë sulmet që shteti shqiptar u bën minoritarëve ata do të jenë të sigurt”.

Ngritja e flamurit në Himarë, 23 shkurt 1997

Kur ende shteti nuk kish rënë gjatë 1997, në Himarë edhe pse një zonë jo shumë e dëmtuar nga fenomeni i fajdeve persona të panjohur ngritën në qendër të qytetit flamurin grek. Sipas raporteve të policisë së asaj kohe, flamuri ishte ngritur nga persona të pidentifikuar. Ndërkohë që shteti grek e shoqatat e minoritarëve deklaruan se nuk kishin asnjë lidhje me këtë akt, por ai është ngritur nga banorët e zonës.

Zgjedhjet parlamentare 1996

Faktori ndërkombëtar nuk i cilësoi si të rregullta zgjedhjet e vitit 1996. Presidenti Berisha akuzoi publikisht për këtë çështje në forumin ndërkombëtar ekonomik të “Crans Montanës”, faktorin grek. Ai përmendi emrin e Gejxh dhe të tjerë, duke i akuzuar si destabilizues të rajonit. Ministria greke protestoi duke i kujtuar sërish Berishës çështjen e 5 të burgosurve minoritarë.

Trakte antishqiptare në Jug, 1997

Në ditët kur shteti nuk ekzistonte më në Jug, për ditë e ditë me radhë avionë civilë të ardhur nga Greqia hidhnin trakte mbi qytetet e Jugut me përmbajtje antishqiptare. “Vorio Epiri është grek”. “Grekët e Shqipërisë të bashkohen me Greqinë”. Shteti grek i asaj kohe u shpreh se nuk kishte asnjë lidhje me organizata të tilla dhe shërbimet inteligjente nuk kanë pasur asnjë mision të tillë.

Zv.ministri grek në Shqipëri, 17 mars 1997

Në protokollin e çdo shteti, një anëtar kabineti duhet të lajmërojë ardhjen e tij në një shtet tjetër zyrtarisht. Por kjo nuk ndodhi me zëvendësministrin e Jashtëm grek, Janis Kranidiotis. Duke thyer rregullat diplomatike, zyrtari grek kaloi kufirin dhe hyri në Shqipëri, ku u takua me Komitetet e Shpëtimit në Gjirokastrë. Qeveria greke nuk dha asnjë shpjegim për këtë ngjarje, ndërkohë vetë zëvendësministri humbi jetën në një incident ajror pak muaj më pas.

Thirrjet anti-shqiptare, gazeta "Stohos", 05 mars 1997

Sipas gazetës greke, "Stohos", “oficerë vorioepirotë” drejtojnë kryengritësit e Kiço Mustaqit, ish-ministër i Mbrojtjes. Shpallet

autonomia, në Himarë e Tepelenë ngrihet flamuri grek. Shtabi i andartëve të Epirit bën thirrje: “Tani autonomi, mos na tradhtoni prapë. Treqind të rinj nisen nga Athina për në Sarandë, gati ushtria jonë të ndërhyjë. Oficerët tanë vorioepirotë, dikur nën armë në ushtrinë shqiptare tani po e marrin situatën në dorë”.

Flamuri i Vorio Epirit, televizioni "Mega", 5 mars 1997

Gazetarët grekë jepnin pamje në televizionet më të ndjekura, ku grupe të armatosura në Jug, sipas tyre, ngritën për herë të parë flamurin e Vorio Epirit. “Kriza aktuale në Shqipëri është përqendruar në Jug, ku popullsia është greqishtfolëse. Ata kërkojnë ndarjen e pjesës së Jugut nga pjesa tjetër e vendit, duke filluar nga Tepelena dhe duke shpallur kështu edhe autonominë e Jugut të Shqipërisë”.

Organizata greke, “Të mbrojmë trojet tona”, mars 1997

Në mars të 1997-s, një nga organizatat greke për çlirimin e Vorio Epirit bënë

thirrje publike për marshimin drejt Shqipërisë. “Situata e vështirë në të cilën ndodhet Epiri i Veriut, iu bën thirrje të gjithë epirotëve të Veriut të kthehen në "vatrat" e tyre për të mbrojtur pronat e vendin e tyre. Në këtë moment të vështirë vetë epirotët duhet të marrin përgjegjësinë e fatin në duart e tyre”.

Faktori grek, “Corriere della Sera” Romë, 12 mars 1997

Për opinionin italian, ajo që po ndodhte në Shqipëri në 1997-n kishte lidhje me çështjen e Vorio Epirit. Gazeta “Corriere Della Sera” shkruan se, trazirat në Shqipëri janë koordinuar nga avokati i njohur grek, Aleksandros Lykourezos. Sipas gazetës, përfshirja e këtij personi në Shqipëri mund të shkaktonte rreziqe të paparashikuara për vendin. Kjo pasi gazeta ishte e informuar se avokati ishte një nga udhëheqësit e Lëvizjes për Çlirimin e Vorio Epirit.

Incidenti në Vidohovë, 11 gusht 1997

Edhe pas 48 vitesh në kufirin e Vidohovës janë regjistruar incidente të tjera mes

ushtrisë shqiptare dhe asaj greke. Më 11 gusht, dy ushtarë grekë kalojnë kufirin hyjnë në thellësi të tokës shqiptare, ku në këtë zonë vranë shtetasin civil Agim Xihani. Pala shqiptare protestoi duke i çuar një notë proteste ministrisë greke. U ngrit një grup i përbashkët për të nxjerrë shkaqet e incidentit, por deri më sot askush nuk ka nxjerrë shkaqet që çuan ushtarët grekë në vrasjen e një civili të pafajshëm, për më tepër në tokën shqiptare.

Tentativë rrëmbimi në kufirin grek, 25 gusht 1997

Pas ngjarjeve të marsit 1997, në kufi forcat greke shtojnë patrullat e shërbimit për të ndaluar kalimin armëve dhe trafiqeve të drogës që vinin nga Shqipëria. Por pati dhe raste kur ushtarët grekë vranë dhe sulmuan të pafajshëm. Kështu, më 25 gusht '97, tre ushtarë grekë hynë në territorin shqiptar dhe tentuan të rrëmbenin një vajzë në pikën kufitare të Gurit në Tresenik. Vetëm ndërhyrja e banorëve arriti të eliminojë rrëmbimin, ndërkohë që në një përplasje me banorët e armatosur ngeli i plagosur shtetasi shqiptar Rezart Medolli.

Pengmarrja e autobusit, 28 maj 1999

Rrëmbimi i një autobusi nga një shqiptar u kthye në një incident diplomatik mes dy vendeve. Flamur Plisi, 25 vjeç, zgjodhi rrëmbimin e 8 personave në autobusin e linjës Tiranë-Athinë për të protestuar ndaj indiferencës së shtetit Shqiptar dhe trajtimit të shtetit grek për emigrantët. Plisi kërkonte dënimin e një polici grek i cili nuk i kishte dhënë para për punën që i kish bërë. Plisi u vra nga policia shqiptare në dalje të Elbasanit dhe aksidentalisht policia vrau dhe një peng grek në autobus.

Pengmarrja e Aleksandër Nanas, 15 korrik 1999

Aleksandër Nana ishte shqiptari i dytë që kreu pengmarrje në shenjë proteste ndaj

shtetit grek vetëm 5 javë pas tentativës së Flamur Plisit. Nana rrëmbeu një autobus në Selanik me 40 persona dhe kërkoi një shumë të majme parash. Ai pretendonte se policia greke i kishte grisur dokumentet pa të drejtë dhe ai nuk mund të merrte më paratë në një bankë të Athinës. Por ndryshe nga Pisi, ai u qëllua nga një snajper grek pak pasi i kishin dorëzuar paratë.

Hakmarrje greke me pengmarrje, 16 korrik 1999

Në shenjë proteste ndaj pengmarrjeve të përsëritura të shqiptarëve vendos të reagojë dhe nacionalizmi grek. Greku Andres Kalyvas, nga Patra, hyn i armatosur në një autobus me shqiptarë dhe merr peng 38 pasagjerët. Pas disa orë bisedimesh, ai vendos të lëshojë pjesën më të madhe të pengjeve dhe mban aty vetëm shoferin e faktorinon, si dhe një emigrant. Disa orë më vonë ai dorëzohet dhe pohon në rajonin e policisë se kishte kryer këtë veprim në shenjë hakmarrjeje, pas pengmarrjes së grekëve.

Policia greke qëllon në territorin shqiptar, 6 korrik 2001

Një skaf i policisë greke diktoi dhe qëllon me armë një skaf shqiptar që lëvizte në ujërat territoriale shqiptare. Pas goditjeve të para përgjigjen me zjarr dhe drejtuesit e skafit shqiptar. Më pas në minibetejën ujore është bashkuar dhe roja territoriale shqiptare, ku për 10 minuta është zhvilluar një betejë e vërtetë. Zyrtarët grekë deklaruan se, "ishte thjesht një stërvitje nate e rojeve tona".

Zgjedhjet në Himarë, Tetor 2000

Një nga incidentet ku kanë marrë pjesë ligjvënësit grekë është dhe ai i zgjedhjeve parlamentare në tetor të vitit 2000 në Himarë. Deputetët kanë ushtruar presion propagandistik mbi votuesit, kanë hyrë nëpër qendra votimi, kanë organizuar protesta përballë kamerave të televizionit

grek te ardhura enkas në ditën e votimit, kanë premtuar viza në këmbim të votave për kandidatin e PBDNJ-së. Shteti shqiptar reagoi duke miratuar një rezolutë për këto shkelje kushtetuese.

Vrasja e Gentian Çelnikut, Athinë 2002

I riu shqiptar Gentian Çelniku ka qenë duke pirë një kafe në një nga baret e Athinës pas një ditë të lodhshme pune. Por kontrolli i një skuadre të policisë greke ka bërë që për Çelnikun kjo të ishte dhe dita e fundit e jetës. Oficeri i policisë greke, Joanis Rizopolos, nuk ka hezituat ta qëllojë me pistoletë Çelnikun duke i shkaktuar atij vdekjen e menjëhershme. Çudia ka qenë se vetë vrasësi më pas ka marrë pjesë në këqyrjen e vendngjarjes dhe më vonë është liruar nga gjykata greke.

Racizmi me fëmijët shqiptarë, 25 tetor 2003

Odise Cenaj, 18 vjeç nga Shkodra, u pengua me forcë që t'i printe parakalimit të gjimnazistëve me flamurin grek në një ceremoni zyrtare. Sipas rregullores së arsimit grek në ceremonitë zyrtare flamurin helen duhet ta mbajë nxënësi i dalluar i shkollës. Dhe Odiseja ishte vërtet më i dalluari, por nuk ishte grek. Ky incident bëri që në Greqi të nisnin debatet mes rrymave nacionaliste dhe atyre të moderuara, por në Shqipëri përveç një keqardhje nuk pati asnjë reagim nga shteti shqiptar.

Vrasja për një fjalë, Aleksandër Lufo, Athinë 2003

Aleksandri është viktimi e radhës ndër emigrantët tanë në Greqi, ku gjykatat greke kanë liruar thuajse të gjithë personat që kanë vrarë shtetas shqiptarë. 20-vjeçari është qëlluar disa herë me thikë nga një shtetasi grek, pasi ky i fundit mendonte se emigranti i kishte vjedhur një aparat radioje. Sipas policisë greke, “49-vjeçari

grek, bari dhensh, e ka qëlluar shqiptarin sepse ky e ka ofenduar”.

Vullnet Bytyçi, vrasje në kufi, 23 shtator 2003

Është një nga emigrantët e shumtë të vrarë në kufirin greko-shqiptar. I riu Vullnet Bytyçi u ndalua nga një skuadër e ushtrisë greke gjatë kalimit të kufirit. Në rrethana të paqarta një nga ushtarët ka nxjerrë pistoletën dhe e qëlloi me një plumb në kokë duke i shkaktuar vdekjen e menjëhershme. Qeveria shqiptare protestoi në ambasadën greke duke kërkuar ndëshkimin e vrasësit. E vetmja masë që mori pala greke ishte largimi nga shërbimi i ushtarakut helen që bëri vrasjen.

Papandreu për Himarën, Athinë 2003

Zgjedhjet në Shqipëri kanë ngritur gjithmonë temperaturën e marrëdhënieve greko-shqiptare. Në vitin 2003, në Himarë do të shënoheshin jo pak incidente mes simpatizantëve të PBDNJ-së dhe partive të tjera. Kryeministri grek, Georgios Papandreu, deklaroi për incidentet në Himarë se, “Himara është një pakicë solide greke dhe duhet të konsiderohet si e tillë”. Kjo deklaratë e kreut të qeverisë shkaktoi jo pak reagime në Tiranë, kur ende në Himarë dëgjohehin thirrjet antishqiptare. (Devam edecek)

ARNAVUTLUK'TA KOMÜNİZM SONRASI DİNLERİN YAYILMASI VE GELİŞMESİ

12.Bölüm

4- 1990 Sonrası Arnavutluk'ta İslâmî Gelişmeler

1990 yılındaki komünist sistemin çöküşüyle Arnavutluk'ta İslam dinine ait mensuplar, Arnavut toplam nüfusunun % 70'ini oluşturuyordu¹.

Arnavut Müslüman din adamları da, ellerindeki o az imkânlarla dini müesseseleri, İslami hayatı yeniden canlandırmak için yola koyuldular. Böylece 14 Şubat 1991 Tiran'da birinci İslam Kongresi yapıldı ve orada Arnavut İslam Birliği'nin (A.İ.B) statüsü hazırlanıp hayata geçirilmek için karar alındı².

Ancak teknik manada çok büyük eksikler vardı. 3.5 milyonluk Arnavutluk nüfusunun % 70 Müslüman kesimi için camiler, dini müesseseler, eğitim müesseseleri yetersiz idi ve bunları temin edebilmek için, müminlerin hizmetine sunabilmek için maddi imkân yoktu çünkü Arnavutluk bir ekonomik kriz geçiriyordu. Ülke genelinde 1939 yılındaki faaliyet gösteren 12 medreseden 1991 yılından sonra 10'u yine faaliyetine başladı ama teknik, malzeme, bina ve öğretmek kadroları eksikliği vardır. Bu medreseler de Arnavutluk Eğitim Bakanlığından (A.E.B) tanınmıştır.

Arnavutluk'ta, İslâm adına kayda değer başka bir gelişme de 1993 yılında

olmuştur. Bu yılda Arnavutluk İslam Konferansında Örgütü (İ.K.Ö) kabul edilmiştir ve İslam ülkelerin Arnavutluğa ve özellikle de A.İ.B'ye yardım etme yolu açılmıştır.

Yukarıda da anlattığımız gibi Arnavut Ortodoks ve Katolikleri hemen Roma ve Yunanistan tarafından desteklenmiş, yardım almış ve hemen misyonerlik faaliyetlerine başlamıştır. Oysa A.İ.B hem teknik, hem kadro hem ekonomik açıdan çok zayıftı. Tebliğ faaliyetleri neredeyse sıfırdı. Ülke nüfusunun çoğunluğunun Müslüman olduğuna göre tebliğ bazında A.İ.B çok yetersiz kalmıştır ve deyim yerindeyse meydanı misyonerlere kaptırmıştır. Fakat halk,50 senelik süren din özleminden dolayı misyonerlerin oyununa gelmeyerek genç-yaşlı, erkek-dişi camileri doldurarak Arnavut halkının bir İslam milleti olduğunu gösterdiler.

Zamanın geçmesiyle Arnavutluğa başta Arap ülkelerinden sonra da Türkiye'den çeşitli cemaat, organizasyon, yardımlar gelerek Arnavut halkına İslam'ın yardımsever, kardeşlik duygusunu hatırlattılar.1993 yılından başlayarak Arnavut Müslüman halkının ve A.İ.B yardımına resmi ve özel yollardan olmak üzere birçok maddi, manevi yardım gelmiştir ki bunlar günümüzde de devam etmektedir. Bu senelerden başlayarak yüksek öğrenim için Arap ülkelerine, orta ve yüksek öğrenim için de Türkiye'ye birçok Arnavut genci gitmiştir.

Sonuç olarak ta; A.İ.B'nin 1999 yılındaki bilançosuna göre Arnavutluk genelinde: şehirlerde130 ve köylerde de 432 dini hizmet veren kadro vardır. A.İ.B merkezde 36 memur çalışmaktadır.10 sene içerisinde 224 cami inşa edilmiş ve Arnavutluk'ta toplam camii sayısı 370'e ulaşmıştır. Bunların yanında 7 tane de medrese faaliyet göstermektedir³. Bu

1

<https://www.cia.gov/cia/publications/factbook/index.html>

² Basha, Ali, İslami ne Shqiperi Gjate Shekujve, s, 214

³ Basha, Ali, İslami ne Shqiperi Gjate Shekujve, s, 217

medreselerde toplam 1100 örenci ve 150 öğretmen vardır şimdi de 8. medresenin açılması için çaba gösterilmektedir.

Son senelerde dini sahada faaliyet gösteren birçok yabancı organizasyon ve vakıflar vardır ve bunlar eğitim, Kur'an öğretimi, propaganda, İslami çalışmalar bağlamda faaliyet yürütmektedirler. Bu manada Arnavutluk'ta 1990 'dan bu güne kadar dini manada bir dini canlanma görünmektedir ama yine de çok büyük eksiklikler fark edilmektedir.

Yapmış olduğum röportajlar ve edindim bilgilere göre günümüzde A.İ.B temel sorum ve problemleri şunlardır:

- Vakıf ve tapuların geri alma konusunda büyük sorunlar yaşanmaktadır.
- Propaganda manasında yine eksiklikler vardır. Halen A.İ.B Arnavut Müslümanların ancak ayda bir defa yayınlayan “*Drita Islame*” (İslam Nuru) isimli gazeteyi sunmaktadır. Başka bir hizmet yoktur.
- Eğitim açısından A.E.B'nin koşullarını tamamlamayan birçok medrese vardır ve A.İ.B ders programı, teknik malzeme ve kadro konusunda zorluk çekmektedir. Dini İlköğretim yoktur. Yüksek eğitim, fakülte yoktur.
- Ülke genelinde Müslüman oranına göre camii yetersizliği vardır. Camii personeli eksikliği vardır ve en önemlisi bunların maaşlarını ve masraflarını karşılama konusunda büyük ekonomik, maddi sıkıntı vardır.
- A.İ.B 'nin hazırladığı yaz kursları, Kur'an kursları yoktur. Bu manada eğitici kadro ve malzeme eksikliği vardır.
- A.İ.B'nin yüksek eğitimini tamamlayıp ülkesine gelmiş teologlara yönelik bir stratejisi ve planı yoktur. Yüksek eğitimini bitirmiş öğrencilerin sayısı yoktur. A.İ.B'nin bu konuda bir kayıtları yoktur.

Bunlar problemlerin sadece birkaçı idi ve yine bunlar kadar önemli, acil sorun ve problem vardır. A.İ.B bu konuların erken ve güzel bir şekilde çözülmesinde caba göstermektedir. Gelecekte daha iyi şeyler başarılacağına ümit edilmektedir.

a. Arap Hayır Kurumları

1992 yılların sonlarına doğru, Arnavutluk'ta Arap ülkelerinden bazı İslami vakıf, kurumlar gelmiştir. Arnavutluk'ta, bunlara Arap Hayır Kurumları (A.H.K) denmiştir.

Arnavutluğun ve Arnavut Müslümanların fakirliklerini müşahede ederek ekonomik, finansal ve teknik malzeme konusunda yardımlarını vermişlerdir. Bunlar gibi ama daha geniş çapta 2001 yılına kadar A.H.K'ın faaliyetleri devam etmiştir.

Başta, bütün halka genel yardım verildi ve zamanın geçmesiyle bu sadece İslami kesimde uygulanmaya başlandı. A.İ.B ile anlaşmalı olarak ülkenin çeşitli şehir ve köylerinde cami, okul restore etti veya inşa ettiler. Camilerin yanında kültür merkezleri yapıldı ve buralarda dini kurslar düzenleniyordu.

Arnavutluk'ta, yetim Müslüman çocuklarına aylık maddi yardım verilmiştir. İki yıllık meslek okulları yapılmıştır. Elbasan, Bulqiza, Perrenjas, Vore gibi şehirlerde iki yıllık okullar yapılmıştır. Hafızlık okulları inşa edilip öğrenci okutulmaya başlandı. Arnavutluk genelinde toplam 5 kültür merkezi ve 2 hafızlık okulu yaptırılmıştır. Dini eğitimini tamamlamak için her yıl Lübnan, Yemen, Suudi Arabistan, Arap Birleşik devletlerine öğrenci gönderilmiştir. Arap ülkelerine 1991-1998 yılları arasında gönderilen öğrenci sayısı 450 dir⁴.

⁴ *Edukata Islame Derg*, 74. sayı, Koha Shtyp, Prishtine 2004

Bu 8–9 yıllık faaliyetlerinde A.H.K, Arnavutluk'ta yukarıda belirttiğimiz gibi çok büyük hizmet ve yardımlar etmiştir. Fakat belki de istenmeden bazı yanlışlıkları da olmuştur. En önemli yanlışları parayı nerede ve nasıl harcayacakları konusundaydı. A.H.K parayı bir Arnavut'a verip tutanak tutmaksızın belli bir plan olmaksızın işin yapılmasını istiyordu. Bu bağlamda milyonlarca dolar boşa gitmiş veya kötüye kullanılmıştır.

İkinci bir yanlış de dokümanla çalışmamalarıydı. Yapılan şeyler için, verilen yardımlar için, parayı hangi yerlerde harcadıkları ile ilgili doküman kullanılmamıştır ve bu birçok belirsizliklere yol açmıştır.

Diğer üçüncü bir yanlış da ideolojik manada olmuştur. Açılan iki yıllık meslek okullarında ders veren hocalar, Arap ülkelerinden geliyordu. Dolayısıyla, %100 Hanefi mezhebine bağlı olan Arnavut Müslüman çocukları Şafii mezhebine bağlı olan hocalardan eğitiliyordu. Bunların yeni öğrendikleri şeylerin bazıları Arnavut toplumunun örfü ile çatışınca istenmeyen birçok olay yaşanmıştır. Öbür yandan İslami yüksek eğitimini tamamlamak üzere Arap ülkelerine giden Arnavut gençler oralardan değişik ideolojik fikirlerle geliyordu. Toplum de bunlara yabancı olduğu için fikirler, nesiller, müminler arasında fikri ve sözlü manada çatışmalar çıkmıştır.

2001 yılında, Amerika Birleşik devletlerinde (A.B.D), ikiz kulelerine yapılan saldırı üzerinde İslam dünyası, Batının düşmanı olarak ilan edilmiştir. Bu bağlamda da A.H.K istenmeyen organizasyon veya “şüpheli” bağlantılı olduklarından dolayı Arnavutluk hükümetin kararıyla sınır dışı edilip, Arnavutluk'ta faaliyet sürdürmelerine yasak getirilmiştir.

b. Cemaatlerin Dinî Faaliyetleri

A.H.K'ndan başka Arnavutluğa diğer dini cemaatler de gelmiştir. Bunların amacı da Arnavutluğu ve Arnavut Müslümanlarına hizmet ve yardım etmektir. Genelde bu cemaatler Arap devletlerinden, Türkiye'den geliyorlardı.

- Pakistan menşeli “**Tebliğ Cemaati**” Arnavutluk'ta, geniş çapta faaliyet göstermektedir. Sayıları fazla değil ama bütün Arnavutluk'ta tebliğ faaliyetlerini yapmaktadırlar.
- Mısır menşeli “**İhvan-u Muslimin**” cemaati de yaygındır. Az sayıda mensupları vardır. Genelde üniversite gençleri ilgi duymaktadır. Fazla organizasyonları yoktur.
- “**Vehabilik**” Arnavutluk'ta son senelerde yayılmıştır. Katı, reformcu bir hareket olduğu için çok kısa bir zamanda çokça dost ve düşman edindi. Arnavut vehhabileri genelde İngiltere'den (İngiltere'de yaşayan Arnavut ve Araplardan) desteklenirler. Genç mensupları dikkat çekmektedir. Dini hayatları düzgün ama katı fikirlerinden dolayı sevilmezler. Son aylarda mensuplarda bir azalma vardır. İnternet üzerinden ve bazı dergilerden faaliyet gösterirler. Ülke çapında da gençlerle organizasyonlar düzenleyerek tebliğlerini yaparlar.
- “**Fethullah Hoca Cemaati**” Arnavutluk'ta 90'li yılların ortalarına doğru gelmiştir. Medreseler ile faaliyet göstermektedirler. Hizmetleri sadece eğitim sahasında değil. Basımevi, kitaplar basma ve satma konularında, halka yakın olarak hizmet etmeye çalışıyorlar. Halkla iyi bir ilişki kurarak birçok organizasyon gerçekleştirmişlerdir. Arnavutluk'ta faaliyet gösteren tüm cemaatlerin en soysalı, en çok organizasyon yapan cemaatidir ve halktan destek görmektedir. Arnavutluk'ta, sadece dini derslerinde değil sayısal ve sözel derslerde en başarılı öğrenciler bu cemaatin okullarından çıkmaktadır. Yurt içinde ve dışında okuyan Arnavut

öğrencilerini burs gibi çeşitli yardımlarla desteklemektedirler.

- “**Süleyman Hoca Cemaati**” Arnavutluk’ta Kur’an-ı Kerim’in öğretilmesi sahasında faaliyet göstermektedir. Büyük şehirlerde çeşitli yurt ve merkezleri vardır. Durres şehrinde yurt, Shkodra’da Kur’an Kursları vardır. Türkiye’de okuyan Arnavut öğrencilerine çeşitli yardımlarda bulunurlar. Arnavut genelinde faaliyetleri orta çaptadır.
- “**Aziz Hüdei Vakfi**” de Arnavutluk’ta faaliyet gösteren İslami cemaatlerindedir. Genelde hizmetlerini eğitim üzerinde yaparlar. İşkodra, Gjirokastra şehirlerinde A.İ.B bilgisinin üzerinde medreseleri vardır. Öğrenci okutuyorlar ve yardım isteyen öğrencilere yardımda bulunurlar.

Arnavutluk’ta, bu isimlerini zikrettiğimiz İslami cemaatler çoğunlukla faaliyet göstermektedirler. Bunlardan başka yine başka cemaatler de kendi hizmetlerini sunmaktadırlar ama daha küçük çaplarda. Adnan Oktar veya **Harun Yahya** da çeşitli dini-bilimsel kitapların Arnavutça basım ve yayınlamalarıyla hizmet etmektedirler. Çeşitli Arap menşeli küçük organizasyonlar vardır. Zikredilmesi gereken önemli bir kurum de “**Fondacioni i Kuranit**” dir. İran menşeli olan bu organizasyon Kuranın öğretilmesi ve ezberletilmesi konusunda Arnavutluk genelinde faaliyet göstermektedir.

c. İslâmî Eğitim Kurumları

Arnavutluk’ta İslam eğitimi normal safhanın altındadır ama bu konuda günümüzde ilerlemeler yapılmaktadır. Bir İslami ilk ve yüksek eğitim yoktur. Orta ve lise düzeyinde bir İslami eğitimden bahsedebiliriz. Günümüzde Arnavutluk genelinde yedi tane medrese bulunmaktadır ve sekizincisinin açılması söz konusudur. 2004 yılında medreselerde okuyan öğrencilerin sayısı 1700 dir.

Öğretmen konusunda eksiklikler hissedilmektedir. Arnavutluk’ta eğitim veren müesseseleri iki safhaya ayırmak mümkün olacaktır. İlk dönem 1994–1999 yılları arasında büyük ölçüde İslami eğitim Arap Hayır Kurumların (A.H.K) denetimi ve finanslarıyla olmuştur. İkinci dönem ise 1999 yılından başlar ve günümüzde de takip edilmektedir. Burada Türk eğitim modeli benimsenmektedir. Medreseler A.E.B tarafından resmi olarak tanındığı için bu okullarda fen dersleri de verilmektedir. Laboratuar ve malzeme konusunda de eksiklikler vardır⁵.

Bütün bunlarla beraber bazı medreselerin başarısı ülke bazında, liselerle aynı düzeydedir. Hatta “**Liria**” ve “**Hafız Ali Korça**” medreseleri fen derslerinde bile ülke çapındaki olimpiyatlarda dereceye girmişlerdir.

Yine eğitim konusunda sorunlar vardır ama A.İ.B bunlara yönelik çeşitli strateji geliştirme yolunda çabalamaktadır. Ayrıca A.İ.B, Türkiye D.İ.B (Diyanet İşleri Başkanlığı) ve bazı Arap ülkelerle anlaşmalı yurtdışına yüksek eğitimini tamamlamak için her sene öğrenciler göndermektedir.

Son olarak ta, Arnavutluk’ta bir ilahiyat fakültesinin açılması konusunda çalışmalar sürmektedir. Böyle bir müessese ile Arnavut Müslümanları, akademik düzeyde, eğitim sahasında temsil edilmiş olacaktır.

5- Bahailik

Günümüzde en çok İran’da bulunan Bahaîler dünyanın her tarafında faaliyet göstermektedirler. Genelde yaşadıkları ülkelerde misyonerlik faaliyetlerinde bulunurlar. Bahailik cereyanının menşei İran’dır. Bir araştırmacıya göre Bahailik; “*Müslümanların manevi değerlerini, hürriyet ve istiklallerini yok etmek için en kötü şekilde istismara alet olan Batını bir*

⁵ *Edukata İslame Derg, a.e.*

*cereyandır*⁶. Meşriku-ı Ezkar adı altında mabetlerinde toplanırlar. Misyonerlik faaliyetlerini de kurdukları çocuk yuvası, yetimhaneler aracılığıyla sürdürürler⁷.

Bahailik, Bahauallah denen adamın adından çıkmaktadır. Bahauallah, İslami unsurları atmaya davet ediyordu. Bu yüzden, İngiliz, Rus ve Yahudilerin açık desteğini kazandı. Renkleri, dinleri, ırkları ne olursa olsun bütün insanlar eşitti. Kendilerini çok iyi gizlerler ve herkesin fikrine göre konuşurlar⁸.

Arnavutluk'ta da Bahaîlerin faaliyetleri vardır. Geliş tarihleri 1993–1995 yılları arasındadır. Genelde metropol şehirlerde misyonerliklerini sürdürmektedirler. Geniş bir teşkilatlandırmaları yoktur ve misyonerlik faaliyetlerini broşür ve bu gibi çeşitli davet metotlarla sürdürürler. Evlere gidip insanlara tek tek ulaşmaya özen gösterirler. İlk gelişlerinde fikirlerini yayma imkânı buldular ama zamanın geçmesiyle insanlar, nasıl bir cereyan olduğunu farkına vardılar. Günümüzde fazla mensupları bulunmamaktadır.

Diğer ülkelerinde uyguladıkları gibi, Bahaîler Arnavutluk'ta da bazı özelliklerini kullanmaktadırlar. Bunlardan:

Tesettürü kaldırıyorlar. Müslümanların inandıkları inançları batıl yorumlarla tevil etmeye çalışırlar. Peygamberimizin, bütün peygamberlerin sonuncusu olduğunu kabul etmiyorlar. Namazları kaldırıyorlar. Dini bilgisi olan insanlardan çekilirler ve son olarak masonlardan desteklenirler.⁹

6- Tarikatlar ve Faaliyetleri

Arnavut nüfusunun % 70'ini Müslümanlar teşkil etmektedir. Bu

Müslüman kısmının yaklaşık 1/3'ünü Bektaşî, Halvetî, Rufai, Sarı Saltık tarikatlarına mensup insanlar oluşturuyor. Elli yıllık dini yasaklamasından sonra Arnavut tarikat ehli yine açıktan inançlarını uygulayabiliyordu. Ancak çeşitli nedenlerden dolayı günümüzde Arnavutluk'ta bunların çoğunu Bektaşîler oluşturmaktadır. Diğer tarikatlara mensup insanlar hem sayı olarak az hem de sosyal hayat ve aktiviteleri olmadıklarından dolayı sanki Bektaşîlerin gölgesinde kalmışlardır. Bunun için Arnavutluk'ta İslam ile ilgili bahsedildiği zaman Sünni Müslümanlardan ve Bektaşîlerden söz edilmektedir.

1993 yılında, Tiran'da yapılan bir kongre ile Reşat Bardhi "*Dedebaba*" unvanını almıştır ve dünya Bektaşîlerin lideri konumuna gelmiştir¹⁰ ancak bu konu tartışmalıdır çünkü Türkiye Bektaşîleri bunu kabul etmez.

Bektaşîler, Arnavutluk'ta büyük bir mensup sayısına sahip olduklarından dolayı ve dış yardımlarından dolayı kısa bir zaman zarfında dinamik bir yapıya dönüşmüşlerdir. Belki bunun nedenlerinden birisi de, Arnavut birçok entelektüelin Bektaşî olduğudur. Bu bağlamda Kruja, Elbasan, Tiran, Berat, Bulqize, Skrapar gibi şehirlerde Bektaşîlik çeşitli program ve organizasyonlar yaparak mensuplarını kısa bir zaman içerisinde teşkilatlandırmışlardır. Özellikle de İran'dan çok büyük yardımlar gelmiştir. Propaganda, eğitim gibi sahalarda iş yapılmamış. Belli organizasyonlarda A.İ.B. ile birlikte yer almıştır. Mensuplarının bulunduğu bölgelerde türbe restorasyonu ve inşalarında bulunmuştur.

Arnavutluk'ta en az Sarı Saltık kadar önemli bir başka ziyaret yeri, Tomorr Dağı'nda bulunan Abbas Ali Türbesi'dir. Arnavut Bektaşîlerin inanışına göre Hz. Hüseyin'in üvey kardeşi Abbas

⁶ Saygılı, Sefa, *Dünyayı Aldatanlar*, Elit Kültür Yayınları, İstanbul 2007, s, 139

⁷ Diyanet İşleri Başkanlığı, a.g.e, s. 461

⁸ Saygılı, Sefa, a.g.e, s, 138

⁹ Saygılı, Sefa, a.g.e, s, 138

¹⁰ Küçük, Murat, a.g.e, s, 127

Kerbela'da şehit düşmemiş, sağ kurtulup Arnavutluk'ta Tomorr Dağı'nı mesken tutmuştur ve kabri bu dağın zirvesindedir¹¹.

Bektaşilerin, yıllık en büyük toplantıları bu dağda yapılır. 31 Ağustos'ta her sene bütün Arnavutluk'tan binlerce kişi buraya gelip, burada kurban kesiyorlar. Sadece Bektaşiler değil, diğer dinlerden de her sene buraya gelen insanlar vardır.

Son olarak ta; Arnavut Bektaşileri kendilerini ayrı bir din olarak görmek istiyorlar ve Müslümanların bir kısmı olarak görmek istiyorlar. 2007 yılında resmi makamlara böyle bir istekte bulundular ve büyük ihtimalle isteklerine kavuşacaklar çünkü böyle bir şey İslam dinin iyiliğini istemeyenlerin işine yarayacaktır. En azından artık Arnavutluk, % 70 mensuplu bir Müslüman ülkesi olarak geçmeyecektir çünkü Müslümanların sayısı, eğer Bektaşiler ayrılırsa ancak % 40-45 olabilir.

7- Diğer Dinî Faaliyetler

Arnavutluk, dini coğrafyası olarak çok renkli bir tablodur. Mensupları en çok olan İslam dininden başlayacak olursak bu renkli tabloyu. Sünni Müslümanlar başta sadece Hanefi mezhebine bağlı iken günümüzde Şafii, Maliki ve Hambeli de bulmak mümkündür. Vehhabi, Tebliğ, İhvan-ü Muslimin cemaatlerinden başka bir de Türk cemaatleri bulmak mümkün. Bunlardan başka Kadyanilik gibi cereyanlar de mevcuttur. Tarikatlardan Bektaşî, Sa'dî, Rufai, Halvetî, Sarı Saltık'ı saymak mümkündür.

Hıristiyan mezheplerinden Katolikliği ve Ortodoksluğu sayabiliriz. Ayrıca Katolik cemaatlerinden Fransisken ve Cizvitler de faaliyet göstermektedir. Protestan cemaatleri ve bağımsız hareketleri de faaliyet göstermektedirler.

Bunlardan; Mormonları, Adventistleri, Yehova Şehitleri, Baptistleri sayabiliriz. Bahailik gibi sapık cereyanlar de mevcuttur.

Yukarıda saydığımız din, mezheb, cemaat ve cereyanlardan bahsetmiştik. Ancak bunlardan başka, Arnavutluk'ta diğer akım ve dini faaliyetler vardır. Bunlar uzak doğu dini akımlarıdır. Yoga gibi çeşitli meditasyon türleri Arnavutluk'ta bazı kesimlere yeni girmeye başlamıştır. Çoğunluk olarak bunları benimseyen insanlar sosyete sınıfından veya batıda kalmış ekonomik, sosyal, siyasal elit tabakadan insanlar benimsemektedir.

İnsanların meditasyon akımlarını benimsemelerin sebepleri; oturmamış karakterleri, hava atmak istediklerinden dolayı ve elit sınıf olarak bir tarz oluşturmak istedikleridir. Fakat bunların sayısı Arnavutluk genelinde yüzleri bulmaz.

Bunlardan başka bir de satanist hareketleridir. Bu tür akımların mensupları genellikle toplumdan dışlanmış gençlerdir. Sayıları devamlı artmaktadır. Bunların satanist olmaların sebepleri çoğunlukla isyanla bağlantılıdır. İnançları ve ahlaki formasyonları düşüktür. Hayata boş vermiş, okulda, evde, sosyal hayatta sadece eğlence istiyorlar ve bunları mubah yapabilmek için satana inanırlar¹².

8- Günümüz Arnavutluğunda Misyoner Faaliyetleri

XX. yüzyıla kadar dünyada dinler arasında bir diyalog yapılmadı. Her yapılan misyonerlik faaliyetlerinde Hıristiyanlığın temel öğretisi; "Kurtuluşun yolu Kiliseden geçer" niteliğinde idi. 1965 yılında, Vatikan Konsilinden çıkan kararlar doğrultusunda diyalog yöntemine

¹¹ Küçük, Murat, a.g.e, s, 130

¹² Güç, Ahmet, *Satanism and Youth Quest for Identity, Satanism and False Mystical Trends*, Published by The Light Inc., New Jersey 2004, s, 3

başvurulmuştur.¹³ Bu da misyonerliğin başka bir yüzüdür muhakkak. Çünkü Hıristiyanlık dünyada kötü bir imaj bırakmıştı ve bu kötü imajı dinler arası diyalog aracıyla yıkmayı hedefliyordu.

Konsil, Katolik kilisesinin Müslümanlara takdir ve saygıyla baktığını belirtmiştir, geçmişteki düşmanlıkların unutulması ve Hıristiyanlarla Müslümanların ortak davaları paylaşması çağrısında bulunmuştur. Aslında böyle bir şey, ancak misyonerliği İslam dünyasına sokmak için yapılan çabalardır ve İslam dünyasında misyonerliği yapabilmek için çeşitli yeni metotlar geliştirmişlerdir.

Misyonerlerin çeşitli ülkelerde ve dillerde çıkarttıkları misyonerlik dergileri çok fazladır. Oysa Müslümanların, misyonerlerin gerçek amaçları üzerindeki perdeyi kaldırıp, onların İslamiyet'i ve Doğuyu düşürmek istedikleri tehlikelere karşı uyaracak Arap dilinde yazılmış eser varsa da bu eserlerin sayısı parmakla sayılacak kadardır. Buna karşılık, misyonerlerin binlerce kitapları ve broşürleri vardır. Sonra onlar, yüzlerindeki maskeleri bir tarafa atıp İslamiyet ve Müslümanların hayati hakkında gerçek amaçlarını ortaya attılar¹⁴. Bunlar siyasal, kültürel, ekonomik tehlikeli hedeflerdir ve İslâmiyet ve Müslümanlara karşı yürütülmektedir.

Arnavutluk'ta da asırlar boyu süren bir misyonerlik dalgası vardır ama bu son 17 senede bu dalga, daha önce hiç olmadığı kadar sert olmaktadır. Hıristiyan mezheb ve cemaatleri günden güne daha çok yüklenmektedirler. Bu manada Arnavutluğun her tarafında çetin bir misyonerlik saldırıları olmaktadır. Peki, misyonerlik faaliyetlerini en çok hangi kesimlerde yapmaktadırlar? Hangi

unsurları kullanıyorlar? En çok hangi sahalarda faaliyet yürütmektedirler?

Başlangıç olarak diyebiliriz ki misyonerler, siyaset alanını ele geçirmiş durumdadır ve bunu kullanarak istedikleri faaliyetleri istedikleri şekilde yürütebilirler. Hatta bazı siyasetçiler misyoner faaliyetlerinde aktif rol oynamaktadır. 2007'nin Arnavutluğunda PDK (Partia Demokratiane) yani Hıristiyan Demokrat Partisi ülkenin yönetilmesinde etkili rol oynamaktadır ve koalisyon hükümetinin en yakın müttefiklerindedir.

Eğitim konusunda misyonerler her şehirde kurs, okul, dersane vb... şeyler düzenlemektedirler. Bu okullar, dışarıdan bakıldığında normal görünürken içeriden misyonerlik hâkimdir. Aynı şey propaganda sahasında olmaktadır. Binlerce broşür, dergi, kitap, gazete, internet sayfaları misyonerlik faaliyetlerine hizmet etmektedir. Son zamanlarda çeşitli bölgesel radyo ve televizyonlarda çeşitli dinlerin misyonerlik propagandaları yapılmaktadır.

Sağlık piyasası da misyonerlerden çok tercih edilmektedir. Arnavutluk'ta, büyük sayıda Ortodoks ve Katolik hastanesi vardır ve bütün bunlarda misyonerlik faaliyetleri yürütülmektedir.

Zikrettiğimiz şeylerle beraber misyonerler, kendi faaliyetleri için ayrıca ekonomi ve sosyal hayatı ve bunlarla ilgili doğru ya da dolaylı şirket, vakıf veya organizasyonları da kullanmaktadır. Kısacasıyla Arnavutluk, bir misyonerlik istilasına yakalanmış durumdadır.

9- Arnavutluk'ta Din-Siyaset İlişkisi

Arnavutluk'ta, dini misyonerliklerin bu denli yoğun olması çeşitli nedenlerle açıklanabilir ve bu nedenlerin en önemlisi belki Arnavutluk politika sınıfı ve siyasetçileri. Arnavutluk anayasasına göre, Arnavutluk Bağımsız,

¹³ Hopkins, E.W, Moore, G. F, Halidi, M, Ferruh, Ö, *Tarihte ve Günümüzde Misyonerlik*, Örgün Yayınevi, İstanbul 2006, s, 47

¹⁴ Hopkins, E.W, Moore, G. F, Halidi, M, Ferruh, Ö, a.g.e, s. 84

Laik bir Devlettir denilmektedir. Dış görünüşte de öyle görülmektedir ama gerçekte Arnavut siyasetçileri misyonerlere her türlü kolaylığı sağlamaktadır. Bunların da çeşitli nedenleri vardır.

Birincisi çıkar ve makam sevgisinden kaynaklanmaktadır. Arnavut siyasetçileri ne kadar Yunan, İtalyan, Amerikan ve diğer batılı misyonerlere yardım ederlerse, batının onları desteklediğini ve yüksek mevkilere taşıyacağını bilirler. Hizmet etmedikleri zaman veya misyonerlerin ideolojisine karşı geldikleri zaman başarısızlıklarını bildikleri için Arnavut siyasetçileri misyonerlere yardım ederler.

İkinci bir sebep de paradır. Böyle hizmet veren Arnavut siyasetçilere para verilir ve çeşitli ülkelerde mülkiyet verilmektedir. Bu nedenlerden dolayı Arnavut siyasetçileri, kendi halkının ve milletinin iyiliğine çalışacağına misyonerlerin işlerine hizmet etmektedir.

Diğer bir neden de bazı Arnavut siyasetçilerin, yabancı kuruluş, ülke, dinlere bağlı olup onların çıkarlarına hizmet etmelerinden kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda maalesef bazı siyasetçi sadece hizmet etmede kalmayıp, kendileri de misyonerlik faaliyetlerinde bulunmaktadır.

Bu sebeplerden dolayı diyebiliriz ki: Arnavut siyasi sınıfı dine bağlıdır ve ona hizmet etmektedir. Bu dış görünüşte değil, gizli anlamda olmaktadır. Ve bu iyi niyetle değil, çıkar, para, makam-mevki gibi nedenlerle bağlantılıdır. Tabi, burada Arnavutluğun düşük ekonomik seviyesini de unutmamak gerek.

SONUÇ

Sonuç olarak diyebiliriz ki: Arnavutluk, coğrafi, siyasi, demografik konumuyla balkanlarda belki en önemli yeri teşkil etmektedir. Bunun en önemli özelliklerinden birisi de Arnavutların, millet olarak balkanların tek Müslüman milleti olduğudur.

Tarihte bu ülkenin seyrine bakacak olursak Arnavutluk hem dini hem de ülke olarak birçok hüznü hadise ve kötülöklere maruz kalmıştır. Bütün bunları, Arnavut milleti inanç, ideoloji bakmaksızın atlatmıştır. Bu manada, hürriyet ve ifade özgürlüğü açısından Arnavutluk en kötü zamanını komünizm sistemiyle yaşamıştır.

Komünizm sisteminin çöküşüyle beraber Arnavutluk, büyük sayıda misyoner ve misyonerlik faaliyetlin ortasında buldu kendini. Halkın fakirliği ve cahilliği bunun en büyük iki nedenidir. İşin içinde sadece misyonerlik olmadığı için, birçok ülkenin çıkarları doğrudan Arnavutluk ile bağlantılı olduğu için bugün Arnavutluk'ta tam manada bir dini ve siyasi kargaşa görülmektedir.

Maalesef devlet bunların önünde durması gerekirken, bu tür şeylerin oyununa gelmiştir hatta yer yer bunları savunmaktadır. Temiz bir siyaset, doğru bir eğitim ve ekonomi politikası uygulanmayan Arnavutluk'ta, yabancı ülke ve misyonerler kendi faaliyetlerini ve bölücü politikalarını çok rahat bir şekilde uygulama alanı oluşturabilmişlerdir.. Bunun için bugün sadece Tiran'da 50'nin üzerinde misyonerlik ev kilisesi vardır. İnsanlar neye inanacağını bilmiyorlar. Yabancı organizasyonların, dini cemaatlerin tespitini şimdiye kadar kimse yapmamıştır.

İşte bütün bunlar, çözülmesi gereken şeylerdir ve bunları yine Arnavutlar, Arnavut halkının çözmesi gerek.

MEKTUP

1 Kasım 2008

Arnavutluk Müslüman Forum Başkan Obama'yı tebrik eder.

Arnavutluk Müslüman Forum Amerika Birleşik Devletlerindeki başkanlık seçimlerini ve Barack Obama'nın bu seçimlerdeki zaferini yakından takip etti. Bu münasebetle, Arnavutluk Müslüman Forum, Amerika Birleşik Devletlerinin Tiran'daki elçiliğine en samimi tebriklerini sunar.

Forum, elçiyi ve tüm Amerika Birleşik Devletleri vatandaşlarını bu tarihi zafer için tebrik eder. Afro-Amerikan Senator Barack Obama'nın Birleşik Devletlerin 44. başkanı olarak seçilmesi bu milletin ve tüm insanlığın tarihinde büyük bir sembolik başarıdır.

Bay Obama'nın geldiği toplum gibi, çok uzak geçmişte değil, aynı eziyet ve suiistimallerden Arnavutluk'taki Müslümanlar da acı çekti ve dünya şu ana kadar buna tahammül etti. Forum umuyor ki, seçilmiş başkan Obama ırkçılığa, dini baskıya ve ayrımcılığa karşı nasıl savaşılacağını bilecektir ve bunu Birleşik Devletlerin gelecekteki politikalarının küresel ajandasına çevirecektir.

Forum umuyor ki, Obama yönetimi altındaki Birleşik Devletler hükümeti Balkanlardaki Arnavut meselesini, bağımsız Kosova'yı, desteklemeye devam edecek ve özellikle tüm nüfuzunu Müslümanların tüm dünyada ve dahi Balkanlarda yüzleştiği ayrımcılığı sonlandırmaya seferber edecektir. Arnavutluk örneğinde, Forum umar ki, Bay Obama'nın hükümeti bizim ülkemizde fazlaca etkili olacak, öyle ki, başörtüsü takan Müslüman bayanlar bu inançları sebebiyle sosyal sistemden dışlanmayacak ve ayrımcılığa tabi tutulmayacaklardır. Aynı zamanda Forum umar ki, Birleşik Devletlerin Tiran'daki elçiliği ve Birleşik Devletler hükümeti Tiran'ın politik yapısına etki edecek, öyle ki o, Arnavutluk Müslüman Toplumuna, Hıristiyan toplumların sahip olduğu gibi başkentte bir cami inşa etme hakkı verecektir

Forum umar ki, Bay Obama'nın başkanlığı altında Birleşik Devletler hükümeti tüm gücüyle Amerika'nın dünyadaki imajını tamir etmek için çalışacak, bu yolla, Afganistan ve Irak'ın işgali sebebiyle onun imajına verilen zararları sona erdirecektir. Biz yine umuyoruz ki, seçilmiş başkan Obama Orta Doğu barışı ve Filistin meselesinin çözümünde başarı sağlamak için etkili işler yapacaktır.

Senatör Barack Obama'nın Birleşik Devletler başkanı olarak seçilmesini tebrik ederken Arnavutluk Müslüman Forum ümit eder ki, Amerika, Soğuk Savaş döneminde Arnavutların onu gördüğü gibi, tüm dünyadaki insanların zihnindeki barış, demokrasi ve insan hakları ülkesine geri dönecektir

**Arnavutluk Müslüman Forum
Tiran**

www.forumimusliman.org

Süleyman Paşa Camii

www.muslimanarnavutluk.com

"Müslüman Arnavutluk'un Haftalık Bülteni Muştu" hiçbir ticari gaye gütmeyiz ve sadece elektronik ortamda yayımlanır. Yayımlanan yazıların müellifleri tarafından saklı tutulan hakları dikkate alınmak kaydıyla yazı ve sair materyal iktibas edilebilir.